

Nota: “ Ě ”, “ ě “ sono appena percettibili, quasi non si pronuncia;” Š “, “š” si leggono “sce di scena”.

INFERNO CANTO XVI° in campobassano

Già stěvė a u postě e zě sěntiva u rimbombě
děll’acqua chě cadeva all’autě girě,
cummě a quillě chě fanně l’apě nēll’arnia;
quanně tre ómbrě insiémě zě spartēnně
currenně, da na schiéra chě passava
sott’a la chióva d’u martiriě triště,
mēnēnne vėrzě nu’, e ognuně alluccava:
<< Fėrmětě, tu che da u veštītě simbrě
ěssě uně d’u malaměntě paesě nuoštrě>>.
Povėrě a me, che chiàghě vėdivě ‘nfaccia a lórě,
nóvė e vecchiě, da lě fiammě fattě!
Mě fa ancora malě a rēcurdarlě.
All’allucchě lórě la guida mija štětě attióntě;
mě guardattě e po’ dicěttě: <<Aspiěttě,
a chissě c’éma muštrà curtėsě;
e sě nēn fussě p’u fuochě che stramėna
a ‘štu poště, ijě dicessě
ca fussě megliě pě te la fretta, che a lórě>>.
Cummě cě fėrmammě , rēcumincianně lórě
kě lě solětě lamiěntě, e quanně vicině a nu’ arrėvanně,
facenně na róta tra lórě tre
cummě so’ solětě fa lě luttaturě, nudě e untě,
pě ‘nzě fa ‘cchiappà, a vantaggě propriě,
prima che fussėrě battutě e lórě vintě;
e gėranně ognuně u sguardě
verzě dē me, faceva ‘ccusì che u cuollě a u cuntrariě
zě muvessě ku cammėnà dē lě piédě.
E: << Se la miseria dē ‘štu poště muollě
a dėspiěttě nuoštrě e dē lě preghierě noštrě,>>
‘ncuminciattě,<< e u nirě e spėlacchiattě aspěttě,
la fama nostra l’anėma tua chiėca
a dircě chi siė tu, che lě piédě vivě
‘ccusì sicurě pě lu ‘mbėrně, štrusscě.
Quiště, d’u qualě mē vidě acciaccà l’ormě,
tuttě nudě e spėlattě va,
eva dē gradě autě ca tu ‘ncě cridě.
Eva nēpotě dē la bona Gualdrada*,
Guido Guerra* zě chiamava, e da vivě
ėva famosě pě’ la mēntě e pě la spada.
L’autě che appriěssě a me acciacca la rėna
ė Tegghiaio Aldobrandi, d’u qualě la vocia
a u munně avessa ěssě assai sěntuta.
E ijě, che kě lórě purě so missě ‘ncrocě,
Iacopo Rusticucci ěva; e certamentě
la scuntrosa moglia cchiuttoště mē fa malě>>.

(v.19)

(v.34)

Se ijë fussë sott'u fuochë štatë,
 më sarija jëttatë sottë insiemë a lórë;
 e credë ca u maestrë l'avessë accëttatë.
 Ma datësë ca ijë më sarija bruciatë e cuottë,
 la paura fërmattë la gulija
 ch'avëssë vultë abbraccià lórë;
 po' 'ncuminciaië: << No dëspiëttë, ma dutorë
 la cundiziona vostra m'ha causatë
 tantë che tardarrà a spugliarzë da me
 subbëtë, che 'štu signorë mijë më dicëttë
 parolë talë ca ijë më fëgurassë già
 chi fussëvë vu' e tanta gentë che vënessë.
 Dë la terra voštra ijë so', e semprë
 l'opëra voštra e le nomë unuratë
 kë affettë 'ntisë e rëpëtivë.

(v.52)

Làssë u fiëlë e vaglië p'u docë mëlë
 prumessa a me da la guida sincera;
 ma prima cummiënë ca fin'a u centrë arrivë>>.
 << Se a luonghë l'anema porta
 la tua përzona>> rëspunnëttë quillë ancora
 << e së dopë la tua fama tē 'llumëna,
 cortesia e valurë, diccë se abbëtënë
 a la città noštra, com'eva d'usë,
 o se zë n'è juta tutta fôrë;
 ca Guglielmë Borsierë , chë z'addulora
 kë nu' da pochë, e vé kë lë cumpagnë suë,
 assaië lamenta kë lë parolë suë>>.

(v.73)

<< La genta nóa e u guaragnë facëlë
 e u smësuratë urgoglië hannë criatë,
 a te Firenze, 'ccusì ca tu già tē n'addulurë!>>,
 'ccusì alluccaië kë la faccia auzata;
 e lë tre, chë sëntënnë la rësposhta
 zë guardannë tra lórë cummë a chi la vërètà sëntë.
 << Se l'autë vótë 'ccusì pochë tē cošta>>
 rëspunnënnë tuttë << u suddisfà all'autë,
 fëlicë tu, chë parlë franchë!
 Però, së scampë da 'štë poštë scurë
 e tuornë a rëvërë lë štellë bellë,
 quantë tē farà bënë a dicë: - Ijë so' štatë –
 fa che dë nu' a la gente parlë>>.

Dopë rumpënnë la róta e a scappà
 cummë se lë cossë tënëssënë l'alë.
 N' *amen* 'nz'avëssë pututë dicë
 'ccusì sveltë cummë lórë so' sparitë;
 e a u maestrë parëttë l'ora dë partì.
 Ijë u seguivë, e dë pochë eravamë jutë
 che u rumorë dëll'acqua éva assai vicinë
 che a parlà a malapena cë fussëmë sëntitë.
 Cumm'a quillë sciumë chë tē u corzë proprië
 prima che da u Monvisë vërzë est,
 che da la cošta sinistra d'Appenninë,

(v.94)

che a la partè dè 'ngoppè zè chiama Acquachéta,
 e prima chë scégnë a capabballë,
 a Forlì u nomë* cagna,
 e rëmbomba làngopp'a San Benedettë
 dëll'Alpë, pë funì a na cascata
 addò pë' millë è rëcëttatë;
 'ccusì, sott'a na ripida discesa,
 truvammë rëmbumbà chëll'acqua ténta,
 'ccusì che entr'a poca orë sarija rëmaštë surdë.
 Ijë ténëvë na corda a la cinta,
 e kë essa pënsai na vóta
 d'acchiappà la lonza da la pella pëttata.
 Dopë chë më la sciuglivë completamentë,
 accusì cummë la guida m'aveva dittë,
 la divë a éssa chiëgata e abbërrëtata.
 Pëcchëssë éssa zë gëratte a me a latë deštrë,
 e abbastanza luntanë da la sponda
 la jëttattë abbasscë, p'u burronë funnë.
 << E' nēcëssarië che cacché nuvëtà rësponna>> (v.115)
 diceva tra me e me, << e a nuovë segnë
 che u maestrë seguë k'attenzionë>>.
 Ah, quant'avissëna èssë cautë l'uomënë
 vicinë a chillë chë nën vedënë buonë l'opëra,
 ma ku cërviellë liëggënë u pënzierë!
 Issë më dicettë: << Priestë mënarrà dë 'ngoppa
 quillë che ijë aspettë e che u pënzierë tuë sonna;
 priestë è nēcëssarië che a u sguardë tuë zë scoprë>>
 Semprë a la vërëtà chë tè la faccia dë buscija
 l'ómë ha da chiudë la vocca fin'a quannë po',
 ca senza colpa putessë sëntì 'bbrëogna;
 ma qua nën pozzë sta zittë; e pë lë notë
 dë 'sta Cummedia, lettore, tè giurë
 che ijë vëdivë, pë chell'aria fitta e scura,
 mënì natànnë na fëgura 'ngoppë,
 meravigliosa a ognunë dë curaggë,
 cummë rëtorna quillë che va sottë
 a lëbbërà l'ancora 'ngagliata
 a u scuoglië o a autë che u marë 'mbriglia,
 che ngoppë zë štënnë e lë piedë 'ngoppë lë rëtira.

Note:

- *1) Gualdrada figlia di Bellincion Berti dei Ravignani e moglie di
- *2) Guido Guerra insigne per intelligenza e per valore delle armi;
- * 3) l'Acquacheta, prende a Forlì il nome di Montone.